НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА – БЕОГРАД

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао Комисију:

Комисију је именовало Наставно-научно веће Филолошког факултета на седници од 31. маја 2017. године.

2. Састав Комисије:

Ментор: др Ксенија Кончаревић, редовни професор, Филолошки факултет – Београд
Ужа научна област: Руски језик
Датум избора у звање: 08. 04. 2008.

др Јелена Гинић, доцент, Филолошки факултет – Београд
Ужа научна област: Руски језик
Датум избора у звање: 18. 11. 2014.

др Радослава Трнавац, доцент, Физофски факултет – Нови Сад
Ужа научна област: Руски језик
Датум избора у звање: 01. 11. 2015.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име, име једног родитеља, презиме	ABDULFATTAH JOMAA N. MASSUD
Датум и место рођења	01.06.1964. Тархуна, Либија
Наслов магистарске тезе	Кандидат није магистар наука (докторске студије)
Датум и место одбране маг. тезе	Кандидат није магистар наука (докторске студије)
Научна област из које је стечено академско звање магистра наука	Кандидат није магистар наука (докторске студије)

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

СИСТЕМА ОБУЧЕНИЯ РУССКОМУ ЯЗЫКУ ДЛЯ СТУДЕНТОВ-ФИЛОЛОГОВ В ЛИВИЙСКОЙ АУДИТОРИИ (СИСТЕМ НАСТАВЕ РУСКОГ ЈЕЗИКА НА СТУДИЈАМА ФИЛОЛОГИЈЕ У ЛИБИЈСКОЈ ГОВОРНОЈ И СОЦИОКУЛУРНОЈ СРЕДИНИ)

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Дисертација има следећу композициону структуру: 1. Введение (1-3), Теоретико-концепционные аспекты: Дидактические и психологические предпосылки обучения русскому языку в ливийской речевой и социокульурной среде: Позиция русского языка в современном мире (4-7).История преподавания русского языка как иностранного (7-10).Русский язык в арабской речевой и социокультурной среде как предмет научного изучения и обучения: исторические и современные аспекты (10-18).Определяющие факторы конципирования и реализации обучения русскому языку в ливийской речевой и социокультурной среде в филологическом вузе (психологические, психолингвистические, дидактические, методические аспекты) (19-29). Структура и организация обучения в ливийской аудитории: компоненты системы 3.1. О системе обучения русскому языку в ливийской аудитории (30-34). 3.2. Учебные программы по русскому языку для филологических вузов в ливийской речевой и социокультурной среде. Проблема организации и систематизации учебного процесса. Стратегии обучения языку (34-47). 3.3. Стимуляция обучения языку как фактор активизации резервных возможностей учащихся. Учет национальной специфики черты аудиотории (48-57). Проблема создания национально ориентированного учебника русского языка для ливийской аудитории (58-74). Анализ опыта использования существующих пособий по изучению русского языка в ливийской аудитории (на примере университета Триполи) (75-80).Учёт страноведческого и лингвострановедческого аспектов при определении учебного материала (81-89). Эвалюационная часть: Особенности организации учебного процесса и психологический настрой студентов (90-102).Многоаспектная проблема комплексного подхода к системе обучения РКИ по отношению к изучаемой аудитории (103-130). Цели обучения как важнейший компонент и главный критерий отбора содержания учебного материала для ливийской аудитории (131-145). Обучение видам речевой деятельности – аудирование, говорение, чтение, письмо, интерпретационные деятельности - аннотирование, конспектирование, реферирование. Практические занятия по русскому языку (146-149).Методика работы с текстом в ливийской аудитории (150-156).Примерные образцы текстов для продвинутого этапа обучения студентов филологии в ливийской аудитории (157-166).Заключение (167-178).Список литературы (179-185).Приложение (185-187).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Уводне напомене (опсег рада, потреба овога рада, методолошки приступ): Показује се да проблематика која је предмет предложеног дисертационог истраживања спада у ред питања која још увек нису довољно теоријски разрађена и емпиријски истражена у савременој методици наставе страног (руског) језика. У том смислу овај рад представља први покушај студиознијег бављења датом проблематиком на дескриптивном и прескриптивном плану у арапској говорној и социокултурној средини.

Систем наставе руског језика филолошким факултетима арапском (либијском) говорном подручју сагледава се из два аспекта: теоријско-концепцијског и евалуационог.

Теоријско-концепцијски аспекат обухвата научнотеоријску и методолошку заснованост система професионално оријентисане наставе руског језика, факторе релевантне за његово конципирање и реализовање, као и конструисање оптималног модела наставе руског језика за високошколски профил (филолошке студије). Евалуациони аспекат укључује процену актуелног стања у датој области, анализу, вредновање и кориговање важећих уџбеника и студијских курикулума за руски језик на факултетима у Либији, као и давање предлога и сугестија за измене и корекције на плану њиховог садржаја.

Систем наставе руског језика на филолошким студијама у арапској (либијској) средини сагледава се као укупност добро организованих и међусобно тесно повезаних елемената процеса наставе који чине јединство, одређујући избор и обим наставних садржаја, форме презентовања, методе, средства и облике рада. Компоненте наставног система (циљеви, методе, принципи, средства, садржаји и облици рада) описују се свака понаособ и у њиховој међусобној повезаности, при чему се указује на специфичне карактеристике система и начин његовог функционисања у филолошком образовном профилу.

У структури саставних компоненти система доминантно место припада циљевима наставе који као хијерархијски највише рангирана категорија система условљавају све друге компоненте – приступ, методе, принципе, облике, садржај и наставна средства. На теоријском плану издвајају се три основна циља наставе – практични, образовни и васпитни.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

«Обзор основной литературы по русскому языку для говорящих на арабском языке», Славистика, XX, 2016, 73-84.

VII ЗАКЉУЧЦИ, ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Дисертација представља покушај описа и анализе *система наставе руског језика* на филолошким студијама у либијској говорној и социокултурној средини.

Високошколска настава руског језика на студијама филологије подразумева наставни процес у препаративном, оперативном и евалуационом аспекту, при чему се термин *систем наставе* третира у складу са савременом руском лингводидактичком теоријом као *скуп компоненти наставног процеса*, које диктирају *одабир наставног градива*, *циљеве и задатке*, *садржај, начин његовог предочавања*, *методе* и *средства наставе*, што налази одраза у курикулумима и у уџбеницима као моделу наставног процеса.

Либијска говорна и социокултурна средина језички је и културни ареал на који је усмерено наше истраживање. Будући да су руски и арапски језик генеалошки и типолошки веома удаљени, због евидентних разлика на фонетско-фонолошком, граматичком, лексичком, стилистичком и лингвокултуролошком плану мора водити рачуна о специфичностима одабира и презентације наставних садржаја, посебно за студенте филологије, где се очекује највиши степен овладавања руским језиком (Ц1-Ц2 по Европском оквиру са живе језике). Контрастирање система двају језика одражава се на одабир и излагање наставних садржаја, избор метода и поступака и наставних средстава у настави руског језика као страног уз уважавање специфичности либијске говорне и социокултурне средине, а односи се, пре свега, на синхронијски аспект учења језика.

Циљ дисертације јесте сагледавање и инвентаризација типолошких одлика система високошколске наставе руског језика у либијској говорној и социокултурној средини у јединству његових конституенти у филолошком профилу и у том склопу начела конструисања курикулума у димензијама опсега, дубине и редоследа наставних саджаја, као и лингводидактичког обликовања свих компонената структуре и садржаја уџбеника за дати профил. На нивоу текстотеке уџбеника циљ је уочавање релевантних начела констуисања и експертизе инструментално-практичних, теоријско-спознајних и инструктивних текстова, а на нивоу вантекстуалних компоненти – апаратуре организације усвајања, илустративног материјала и апаратуре оријентације.

На теоријско-концепцијском плану кандидат је испитао у којој мери високошколски курикулум и уџбеници руског језика представљају основна средства формирања комуникативне, лингвистичке и социокултурне компетенције студената филологије, односно да ли се приликом њиховог обликовања примењују адекватна конструкцијска решења, која задовољавају потребе студената из либијске говорне и социокултурне средине. Емпиријском анализом важећих наставних планова и програма, уџбеника и приручника за наставу руског језика у либијској средини (на филолошким факултетима) испитано је у коликој мери они репрезентују психолошке, психолингвистичке, дидактичке и методичке чиниоце предикције наставног система, као и то колико је у њима примењена палета конструкцијских решења чије би присуство допринело ефикаснијем

транспоновању градива у складу са могућностима компрехензије студената из Либије, чији је матерњи језик арапски.

У раду су доказане следеће хипотезе: 1. постоји могућност научног заснивања глобалног модела система наставе руског језика за филолошке факултете намењене носиоцима генетски и типолошки удаљеног арапског језика; 2. постоји неопходност узимања у обзир карактеристика либијске говорне и социкултурне средине при дидактичком обликовању структурних, садржајних и функционалних одлика курикулума и уџбеника, 3. постоји неопходност модификовања извесних конструкцијских решења у курикулумима и уџбеницима руског језика за филологе у складу са карактеристикама датог у односу на друге високошколске образовне профиле (друштвено-хуманистички, медицински, технички, економски, природнонаучни).

Новина овог дисертационог истраживања и његов допринос лингводидактичкој теорији састоје се у: 1. интегралном проучавању система наставе руског језика у филолошком профилу на нивоу његових конституенти (циљева, задатака, метода, принципа, средстава, садржаја, процеса и организационих облика наставе) - сваке понаособ и у њиховој међусобној повезаности; 2. комплексном приступу садржајима наставе у димензијама екстензитета, интензитета и редоследа (на једном месту анализирани су сви аспекти језика који подлежу дидактичком транспоновању и сви видови говорне делатности који су предмет усвајања у високошколском филолошком профилу); 3. комплексној и системској анализи наставних програма, уџбеника и приручника руског језика за факултете хуманистичког профила; 4. јединству теоријско-концепцијске (пројективне) и евалуационе анализе; 5. усмерености истраживања на либијско језичко и социокултурно окружење.

Апликативна вредност предложеног истраживања састојаи се у оптимизацији конструисања и експертизе наставних планова, програма, убвеника и приручника из руског језика за студенте филолошких факултета у либијској говорној и социокултурној средини.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Кандидат је резултате свог истраживања протумачио на релевантан и убедљив начин, а приказао (1) прегледно и систематично, доследно спроводећи исти поступак кроз све компоненте система наставе руског језика у арапској говорној и социокултурној средини (филолошки профил) и резимирајући своје налазе у добро организованим и информативно богатим табелама, као и (2) јасним, прецизним и однегованим научним језиком.

IX ПРЕДЛОГ

С обзиром на то да је у питању опсежно и детаљно истраживање чији су резултати вредни и за методику наставе руског језика и за курикуларну и уџбеничку теорију, са задовољством препоручујемо Већу да рад Абдулфатаха Масуда СИСТЕМА ОБУЧЕНИЯ РУССКОМУ ЯЗЫКУ ДЛЯ СТУДЕНТОВ-ФИЛОЛОГОВ В ЛИВИЙСКОЙ АУДИТОРИИ (СИСТЕМ НАСТАВЕ РУСКОГ ЈЕЗИКА НА СТУДИЈАМА ФИЛОЛОГИЈЕ У ЛИБИЈСКОЈ ГОВОРНОЈ И СОЦИОКУЛУРНОЈ СРЕДИНИ) прихвати као докторску дисертацију, а кандидата позове на усмену одбрану пред овом комисијом.

Београд,5.7.2017.

Комисија:

_____
др Ксенија Кончаревић, ред. проф.

_____
др Јелена Гинић, доцент

_____
др Радослава Трнавац, доцент